

UTDANNINGSMELDING 2009

Det medisinsk-odontologiske fakultet

*Godkjent i Studieutvalget 24.03.10 (sak 11/10),
skal vedtaksbehandles i Fakultetsstyret 28.04.10*

1. Generell omtale av studietilbudet ved fakultetet

Studieprogramporteføljen ved Det medisinsk-odontologiske fakultet var ved utgangen av 2009 som følger:

Bachelorprogram

- Bachelor i human ernæring
- Bachelor i tannpleie

Integrerte masterprogram / profesjonsstudier

- Medisinstudiet
- Tannlegestudiet
- Forskerlinjen (tilbys til 10 prosent av studentene på medisinstudiet)
- Master i farmasi (*fakultetet deltar med undervisningsansvar for ca. 50 prosent av emnene i det tverrfakultære programmet, administrert av Senter for farmasi*)

Masterprogram

- Master i humanbiologiske fag¹ – studieretning human fysiologi
- Master i humanbiologiske fag – studieretning medisinsk cellebiologi
- Master i humanbiologiske fag - studieretning Biomedical Image Sciences
- Masterprogram i internasjonal helse
- Masters programme in Oral sciences
- Master of philosophy in Health promotion
- Erasmus Mundus “European Master of Science in International Health”
- Master i ernæring – studieretning human ernæring
- Master i ernæring – studieretning klinisk ernæring
- Erfaringsbasert master i helseledelse, helseøkonomi og kvalitetsforbedring i helsetjenester (SEVU)
- Klinisk masterstudium for fysioterapeuter i Manuell terapi (MFMT)
- Master i helsefag – studieretning sykepleievitenskap
- Master i helsefag – studieretning fysioterapivitenskap
- Master i helsefag – studieretning radiografi- og bioingeniørfagene (RAB)
- Master i helsefag – studieretning genetisk veiledning

Master i helsefag er tverrfakultært, og er knyttet til Det psykologiske fakultet som har ytterligere to studieretninger.

De 8 instituttene ved fakultetet har i tillegg undervisning knyttet til forskerutdanningen og forskerskoler, spesial-/spesialistutdanningen i odontologi, legers etter- og videreutdanning, internasjonale samarbeidsprosjekter med mer.

I tabellvedlegget til utdanningsmeldingen gis en oversikt over de totalt 379 emnene som er registrert ved instituttene på fakultetet (tabell 1 – *Emner*). Det er en relativt stabil emneportefølje ved de ulike instituttene, men oversikt over nivåinndelingen viser endringer knyttet til omkodning av emner (f.eks på bachelor i tannpleie, med reduksjon av emner på 100-nivå).

---

¹ F.o.m. høsten 2010 skifter studieprogrammet navn til Master i medisinsk biologi.

UTDANNINGSMELDING 2009 MOF

Oversikten over studieprogram (tabell 2) viser at vi samlet ved fakultetet har registrert 56 studieprogram. Dette antallet representerer bredden av de studietilbudene som eksisterer, og inkluderer også programkoder for hospitering og spesielle kurs. Nedgangen fra 2008 til 2009 er ikke uttrykk for en generell nedgang, men et uttrykk for opprydding i registreringen av program. Studietilbudene ved fakultet er for øvrig listet opp i punktet over.

Endringer i studieprogram/-retninger som er behandlet på programutvalgs-/fakultetsnivå i løpet av 2009, er som følger

- Endring av navn på studieprogrammet Master i humanbiologiske fag til *Master i medisinsk biologi* med virkning fra høsten 2010.
- Endring av navnet på studieprogrammet Master i helseledelse og økonomi til *Erfaringsbasert master i helseledelse, kvalitetsforbedring og helseøkonomi*. Programmet er administrert av Senter for etter- og videreutdanning (SEVU).
- Endringer i samarbeidet om masterprogrammene i helsefag mellom Det psykologiske fakultet og MOF. Oppdeling til tre masterprogrammer; *Master i helsefag – 5 studieretninger* (MOF), Master i Logopedi (PSYFA) og Master i helsefremmende arbeid/helsepsykologi (PSYFA). Masterprogram i logopedi vil også videre ivaretas under den helsefaglige profilen.
- Spesialistutdanningen odontologi - studieplanene for de 8 ulike fagspesifikke løpene er vedtatt i tråd med nye vedtatte spesialistregler fra helsemyndighetene

Fakultetets studietilbud er etterspurte utdanninger som dekker ulike behov i helsevesenet og samfunnet for øvrig. Det pågår en kontinuerlig evaluering av innholdet i de enkelte fagene i forhold til ny viten om utredning og behandling av sykdommer. I denne sammenheng tas det også hensyn til ev behov for utvikling av nye tilbud, og hvilken form tilbudene skal ha. Arbeid med fellesgrader kan for eksempel stimulere til samarbeid og fungere godt for involverte fagmiljø, og slikt arbeid pågår i dag her primært ved Senter for Internasjonal helse. Andre institutt er også aktuelle for videreutvikling av fellesgradssamarbeid.

Fakultetet deltar aktivt i undervisningen av farmasistudentene, og avventer for tiden avklaring på permanent organisatorisk forankring av fagmiljøet. Skulle vårt fakultet få hovedansvaret for studietilbudet i farmasi vil vi se dette som en positiv utfordring.

Studietilbudet i ernæring er fremdeles å anse som studier under etablering ved fakultetet, og vi uteksaminerer våren 2010 vår første masterkandidat i klinisk ernæring. Studiet er krevende både i forhold til studenttall, organisering, bemanning og kostnader. Manglende basisfinansiering har gitt ekstra store utfordringer.

Når det gjelder mastertilbudet vårt innen helsefag, har studieretningen på RAB-fag spesielle utfordringer. Forhold rundt emner, veiledning og bemanning gjør at ansvarlig institutt (Institutt for samfunnsmedisin) i løpet av 2010 foretar en grundig evaluering av tilbudet.

Fakultetet er i en strategiprosess som skal munne ut i en ny strategi for MOF 2011 – 2015. Ny strategi vil blant annet legge føringer for prioriteringer på utdanningsfeltet i den aktuelle perioden.

2. Kvalitativ omtale av vedlagt studie- og studentstatistikk²

Opptak, studieplasser og studenttall

Søkertallene for 2009 (jfr. tabell 3 – *Opptak*) viser totalt sett en økning i antall primærsøkere til våre studieprogram i forhold til 2008 (fra 1171 i 2008 til 1306 primærsøkere i 2009). For profesjonsstudiene, inkludert bachelor i tannpleie var det en liten økning i søkertallene. Den største økningen var imidlertid på bachelor i human ernæring (BAMD-NUHUM), der økningen gikk fra 38 primærsøkere i 2008 til 91 primærsøkere i 2009. Denne økningen kan ha flere forklaringer, med et studieprogram som har blitt mer profilert og nå med mulighet for en påbygging til master. En forventning om å kunne bruke ernæringsstudiet som springbrett til medisinstudiet kan også være en del av årsaken til økte søkertall (jfr. punkt om frafall under).

For masterprogrammene våre var det samlet sett en generell nedgang i søkertallene i 2009. Studieprogrammene Master i helsefag – Genetisk veiledning (MAMD-GENV) og Klinisk masterstudium - Manuell terapi (MAMD- MANT) har opptak annethvert år og hadde ikke opptak høsten 2009. For Master i klinisk ernæring (MAMD-NUCLI) var det andre gang med opptak høsten 2009, med stabile opptakstall. Kvalifiserte søkere til det masterstudiet i klinisk ernæring forventes å øke ettersom tilsiget av kvalifiserte kandidater øker³.

For mastergraden i humanbiologiske fag har det vært behov for å videreutvikle en rekrutteringsstrategi for å tiltrekke fagmiljøet gode masterstudenter, dette gjelder særlig for studieretningene Biomedical image Sciences (MAMD-HUIMG) og Human fysiologi (MAMD-HUFY). En navneendring for programmet, sammen med profilering under fagfeltet naturvitenskapelige og teknologiske fag (i stedet for helsefag) forventes å være strategisk viktige endringer i denne forbindelse. Vi håper å se flere søkere til programmet høsten 2010.

Av tabell 3 a ser vi at antall ja-svar pr. tilbud har gått ned de siste to årene, og dette medfører at det må gis flere tilbud i hovedopptaket. I 2009 opplevde vi at det bl.a. for medisinstudiet var nødvendig med økt tilbud gjennom suppleringsopptak før vi hadde et studenttall som var ønsket ved oppstart.

For profesjonsstudiene våre har overbooking over flere år vært vurdert som hensiktsmessig ift produksjon av ferdige kandidater. Siden 2008 har fakultetet fått en mer restriktiv holdning til dette. Vi ser at de store studentgruppene gir kapasitetsproblemer i undervisningen både når det gjelder auditorie- og laboratorieplasser, klinikker, utplassering med mer. I neste omgang påvirker de høye studenttallene studiekvaliteten, og dette oppleves meget uheldig for undervisningsansvarlige og studenter.

Det er svært lite frafall på våre studieprogram. Tabell 4 - *Studieframhald og frafall for nye studenter* – viser dette i forhold til studenter tatt opp høsten 2009. Vi ser at av de 349 nye studentene er det 330 som fremdeles er registrert som studenter for våren 2010. Av de 19 som ikke studerer dette semesteret er det 5 som har permisjon. De 14 som i tabellen er registrert som sluttet fordeler seg jevnt på flere studieprogram.

---

² I dette punktet refererer alle tallene til tabeller i vedlegget til meldingen. Tallene er levert av Utdanningsavdelingen ved UiB, og baserer seg på kvalitetssikrede tall fra fakultetene i de semestervise rapporteringsrundene.

³ På bakgrunn av en situasjon med begrenset søkertall til master i klinisk ernæring – og økte opptakstall til bachelor i human ernæring – fikk fakultetet våren 2009 omdisponere tildeling av nye studieplasser for studieåret 2010/11. 5 plasser på masternivå ble disponert som 8 plasser på bachelornivå.

UTDANNINGSMELDING 2009 MOF

Vi har en stabil mengde studenter på fakultetet, og dette er relatert til forutsigbare opptakrammer for mange studieprogram. For 2009 hadde vi registrert 1626 studenter (mot 1640 på samme tid i 2008), jfr. tabell 5 - *Registrerte studenter ved fakultetet*.

I tabell 6 - *Studietilbud gjennom Samordna opptak (SO)* - synliggjøres antall studieplasser på studieprogram gjennom SO i 2010. Antall studieplasser på disse profesjonsstudiene har fastlagte rammer, og fakultetet melder i utgangspunktet inn det samme antall studieplasser for 2011/2012 som vi har hatt de siste årene, jfr. siste kolonne i tabellen.

Studiepoengproduksjon

Av studiepoeng som skulle vært avlagt iht utdanningsplaner er det for 2009 96,5 % av studiepoengene som er avlagt. Dette innebærer en liten prosentøkning fra 2008 (95 %) – jfr. tabell 7, *Gjennomføring iht utdanningsplan*. Vi ser av fordelingen på studieprogram at det er profesjonsstudiene (inkl. bachelorstudiene) som har den høyeste prosenten. Dette er tall som forventet, da vi har faste rammer for studieplanene og klare progresjonskrav. Den høye prosenten som fremkommer for Integreert master i odontologi skyldes overgang mellom ny og gammel studieplan, der studiepoengomfanget i siste semester overstiger normtallet. Gjennomføringsprosenten ligger litt lavere for masterprogrammene våre, men her er det stadig tiltak ved instituttene i forhold til oppfølging av masterkandidater. Vårt fakultet – ved programutvalg for humanbiologiske fag - fikk i denne sammenheng Ugleprisen ved UiB 2009 for prosjekt med oppfølging av masterstudenter.

Den totale studiepoengproduksjonen på studieprogrammene våre fremkommer av tabell 8 – *Årsenheter* (hver årsenhet består av 60 studiepoeng). Vi ser at det er en økning fra 1539 årsenheter i 2008 til 1618 årsenheter i 2009, en økning på 79 (tilsvarende 4740 studiepoeng). Økningen er primært knyttet til medisinstudiet, der i alt 1086 av fakultetets 1618 årsenheter ble avlagt. Vi ser hvordan effekten av endringer i studieplaner på studiet får forholdsmessige store utslag, og utslaget i denne perioden er knyttet til studieplanovergang fra 150-planen til Medisin 2005: høy uttelling av studiepoeng i de siste studieår på 150-planen kombineres med en jevn studiepoengproduksjon gjennom studiet i Medisin 2005. I forbindelse med denne studieplanovergangen vil fakultetet ha en midlertidig forhøyet studiepoengproduksjon i perioden 2008-2010.

Vi har også en positiv økning i studiepoengproduksjonen på bachelor i tannpleie og bachelor i human ernæring, der stabilitet i kullstørrelser er en vesentlig faktor i denne sammenheng .

Samlet sett har vi også en liten økning i studiepoengproduksjonen på de 2-årige masterprogrammene våre. Noen av masterprogrammene våre har opptak kun annethvert år (f.eks manuell terapi), og dette gir utslag i studiepoengproduksjonen. Vi ser dette også for sykepleievitenskap, som hadde opptaksstopp i 2007/08.

I resultatmålene for 2009 skulle vi oppnå minst 1410 studiepoeng/årsenheter og ha en gjennomstrømning på 45,0 studiepoeng pr registrerte egenfinansierte student for høyere og lavere grad samlet. Fakultetet oppfyller dette målet med god margin, med 1618 årsenheter i studiepoeng for 2009. Vi oppfyller også måltallet pr. student, jfr. tabell 9 - Studiepoeng pr. student; studiepoengproduksjon samlet for vår (34,9 sp) og høst (24,4 sp) gir summen 57,5 studiepoeng pr. student gjennom studieåret. Dette samsvarer for øvrig med tallene under tabell 7 over, *Gjennomføring iht utdanningsplan*.

UTDANNINGSMELDING 2009 MOF

Ferdige kandidater

Vi har en liten økning i kandidatproduksjonen fra 2008 til 2009 (fra 303 til 315 kandidater) – jfr. tabell 10 – *Ferdige kandidater*. Økningen knytter seg til store avgangskull i både medisin og odontologi, der vi uteksaminerte hhv 151 og 53 kandidater. Vi har en positiv økning også i masterprogrammet i humanbiologiske fag, der kandidattallet steg fra 12 til 22 kandidater fra 2008 til 2009.

For bachelorprogrammet i human ernæring, som uteksaminerte kandidater for andre gang i 2009, var det en nedgang fra 12 til 6 kandidater. Nedgangen skyldes i hovedsak at det var svært mange studenter som søkte opptak til og fikk innpassing på medisinstudiet. Vi omtaler dette forholdet nærmere under punktet om frafall under.

Det var i fjoråret også en nedgang i antall kandidater fra farmasi – fra 17 til 12 kandidater - som hadde hovedveileder og avsluttet mastergraden sin ved vårt fakultet.

Totalt sett har fakultetet oppfylt måltallene for kandidatproduksjon for 2009, der kravet var å uteksaminere minst 258 kandidater på mastergradsnivå (inkl. profesjon). Av det totale tallet på 315 kandidater var 297 kandidater innenfor denne kategorien.

Internasjonalisering

Fakultetet har i 2009 ikke oppfylt måltallet som var å ha minst 105 utvekslingsstudenter (inn- og utreisende). For 2009 har vi registrert 63 utvekslingsstudenter, jfr. tabell 11 – *Utteksling*. Aktiviteten på avtalene i ERASMUS/Sokrates er imidlertid på samme nivå som fjoråret, med hhv 27 og 30 inn-/utreisende studenter. Vi ser reduksjonen på samarbeid innen Nordplus, på individbaserte og bilaterale avtaler og for NORAD, og det er flere årsaker til dette.

Ved medisinstudiet, som står for den største andelen aktivitet innen utveksling, vanskeliggjør studieplanforhold internt og endringer ved våre samarbeidsuniversitet studieopphold som kan forhåndsgodkjennes. Dette forsterkes også ved at vi ikke har tilstrekkelige tilbud til innreisende engelskspråklige studenter. Vi kommenterer feltet nærmere under del 3.

Det er viktig for fakultetet å presisere at de rapporterte tallene alene ikke synliggjør den satsingen på internasjonal studentaktivitet vi har. Vi har lagt til rette for studieopphold av kortere varighet innen global helse, i medisinstudiets valgtermin og under desentral blokkundervisning⁴. Det er også ulike aktiviteter i regi av Senter for internasjonal helse som bidrar til en større bredde.

3. Generell kvalitativ presentasjon av resultat, planer, utfordringer og prioriteringer

Status for oppfølging av universitetsstyrets mål og prioriteringer inneværende år

Bachelorutdanningen – studiegjennomføring, profil og kompetanse:

Fakultetets to bachelorprogram; Bachelor i human ernæring (20 studieplasser) og Bachelor i tannpleie (21 studieplasser) har begge hatt utfordringer knyttet til studiegjennomføring. For bachelor i human ernæring er det samme opptakskrav som for medisin- og odontologistudiet, i tillegg til at det første studieåret er tilnærmet likt for de tre studiene. Tendensen har vært at

---

⁴ For avgangskullet på medisin høsten 2009 (kull 03B) hadde i alt 38 stk studieopphold i utlandet som en del av graden, dette tilsvarer 42,7 % av kullet. Oppholdene har vært av ulik varighet.

UTDANNINGSMELDING 2009 MOF

---

bachelorstudenter i ernæring søker seg over på medisin eller odontologi etter et eller to år på bachelorstudiet. Begrensninger i ledig kapasitet på medisinstudiet, i tillegg til nye nasjonale opptaksregler gjør at denne muligheten er redusert allerede fra høsten 2009.

For bachelor i tannpleie har Institutt for klinisk odontologi jobbet systematisk med å ta fatt i frafallsproblematikken. En arbeidsgruppe leverte i 2009 en rapport om hvordan studiet kan tilpasses for bedre å kunne få frem tannpleierstudentenes egenartede kompetanse. Det er satt inn tiltak i undervisningen for å fremme ønsket profil, bl.a. med tidlig hospitering i Den offentlige tannhelsetjenesten, studentaktiverende undervisning og kalibrering av kliniske lærere. Selv om avgangskullet i 2009 var et lite kull, er det nå et jevnt økende studenttall på øvrige kull som bidra til en positiv utvikling av tannpleierstudiet.

Akademisk redelighet:

Med mange studieprogram innenfor menneskebehandlerne profesjoner er det ved fakultetet et naturlig fokus på skikkethetsvurderinger i helsefagutdanninger. Fakultetet har fulgt opp et arbeid som ble gjort av en arbeidsgruppe i 2008; det er i løpet av fjoråret utarbeidet en veileder og distribuert en brosjyre om skikkethet til alle målgrupper på fakultetet og ved våre samarbeidsinstitusjoner. Vi ser det som avgjørende å få etablert gode rutiner for å melde inn og følge opp bekymringer om studenters atferd og holdninger.

I oppfølgingen av studenter som skal skrive oppgaver i profesjonsstudiene er det vedtatt en harmonisering av praksis som innebærer at alle studenter bl.a. skal delta på et skrivekurs der også etiske normer for vitenskapelig forskning blir gjennomgått. De samme studentgruppene har også emner i regi av Institutt for samfunnsmedisinske fag som ivaretar kunnskap om normer for vitenskapelig virksomhet og forskningsetikk.

Studentaktiv forskning:

Det er i løpet av året opprettet "Forskerlinje" for odontologistudenter, som en utvidelse av Forskerlinjen som allerede eksisterer for medisinstudenter ved fakultetet. Dette er et tiltak som ses som meget gunstig for å rekruttere unge helsefagstudenter til en forskerkarriere.

Det er ved fakultetet også fulgt opp arbeid med å etablere gode systemer for tidsbruk blant vitenskapelig tilsatte. Inneværende semester igangsettes et pilotprosjekt for webbasert registrering av undervisningsrelaterte arbeidsoppgaver. Registreringssystemet skal tas i bruk for undervisningsregistrering ved hele fakultetet fra og med kommende studieår.

Status i arbeidet med innføring av læringsutbyttebeskrivelser og implementering av det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket

På dette området er arbeidet fulgt opp i varierende grad i våre fagmiljøer, og fakultetet har fra høsten 2009 aktivt støttet opp under arbeidet ved instituttene i dette. Vi hadde det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket og læringsutbytte som tema på vårt årlige programutvalgsseminar i høstsemesteret, og alle programutvalgene ved fakultetet deltok på dette. Fakultetet har skissert en prosess der det i løpet av 2010 skal jobbes på instituttnivå med å revidere/tilpasse emnebeskrivelsene til gjeldende rammer. Programutvalgene skal i tillegg utarbeide forslag til beskrivelser av læringsutbytte for de enkelte studieprogram. I starten av 2011 skal arbeidet følges opp med kvalitetssikring på fakultetsnivå, der både programsensorer, programutvalgene og Studieutvalget skal bidra. I denne fasen vil også beskrivelsene på programnivå bli utarbeidet og ferdigstilt. Vi tar sikte på at vi i god tid før den endelige fristen for tilpassing til kvalifikasjonsrammeverket vil være i mål med vårt arbeid.

UTDANNINGSMELDING 2009 MOF

I foreliggende innspill fra instituttene meldes det om at de er på god vei i forhold til skissert prosess. Noen institutt (IKO, IBM, ISF) har over tid arbeidet med å læringsutbyttebeskrivelser i studieplanene, og det jobbes med den endelige tilpasningen til det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket. Øvrige institutt (IFI, KIR, IKM, Gades, SIH) har pågående arbeid med dette våren 2010, noen avvikler interne arbeidsseminarer og noen ønsker ytterligere støtte fra fakultetet i arbeidet. SIH melder at alle kurs som er tropEd-akkreditert har kursbeskrivelse som i stor grad følger de gitte rammene for læringsutbyttebeskrivelser.

Gjennomføring og frafall

Det er primært for bachelorstudiene våre at gjennomføring og frafall er et tema, og denne situasjonen er allerede beskrevet over. De øvrige profesjonsstudiene har minimalt med frafall.

For masterstudiene våre er det gjennomgående høy gjennomføringsgrad, og dette er et resultat av målrettet arbeid med oppfølging av masterstudenter ved aktuelle institutt (SIH, IBM og ISF). ISF har ved studieretningene i helsefag hatt en ekstra utfordring ved at mange av studentene er voksne mennesker som kombinerer utdanning med fortsatt praktisering av yrket sitt. For disse er det avgjørende å komme godt i gang med studiene, og å få god oppfølging ved ev sykemeldinger og permisjoner. ISF melder at skjerpede rutiner for oppfølging av studentene under arbeidet med masteroppgaven har gitt positive resultater.

Internasjonalisering

Det er få utenlandsopphold som er innarbeidet som faste deler av studieprogrammene ved fakultetet, men det er visse kurs/emner eller deler av disse som - basert på erfaring og godkjenning fra fagmiljøet - eigner seg godt for utveksling.

For studenter i den kliniske delen av profesjonsstudiene er det meget verdifullt å reise på utvekslingsopphold der klinisk praksis er sentralt. Dette behovet ivaretas også for innreisende studenter, i opplegg kalt *clinical rotation*. Utfordringer for faste rammer i denne sammenheng er bl.a. knyttet til kapasitet. Kliniske institutt på Haukeland og Institutt for klinisk odontologi melder om at tilrettelegging av individuelt tilpasset klinisk undervisning krever store ressurser både faglig og administrativt. I samarbeidsrelasjonene med hhv sykehus og Odontologisk klinikk er det avgjørende med forutsigbare rammer, og det blir også et spørsmål om økonomiske incentiv. Dette er punkter som fakultetet vurderer tiltak i forhold til.

Fakultetet ønsker også at vårt tilbud til internasjonale studenter skal styrkes, og flere institutt har tilbud om emner på engelsk. Tabell 12 viser at vi totalt har tilbud om 64 emner undervist på engelsk (herav 56 emner på master), og at det er SIH og IBM som utmerker seg med volum på undervisningstilbudet på engelsk.

For bachelor og profesjonsstudiene har det vært vanskeligere å få etablert et engelsk undervisningstilbud for innkommende utvekslingsstudenter. Odontologiske fag har siste to år etablert et tilbud om dette, og nå meldes det også fra Institutt for indremedisin at det er en intensjon om at siste semester i bachelor human ernæring i sin helhet skal undervises på engelsk for å tilrettelegge for utveksling. Institutt for klinisk medisin ønsker også å arbeide videre med planene for et engelskspråklig kvinne-barn-semester. Andre institutt melder også om interesse for å øke aktiviteten innen internasjonalisering.

Programutvalgene ved fakultetet er sentrale i forhold til internasjonalisering, og det ligger i mandatene for utvalgene å legge til rette for utvekslingsmuligheter. Vi ser at utvalgene i økende grad tar dette ansvaret; i programutvalg for ernæring er det arbeid i gang for å få til

UTDANNINGSMELDING 2009 MOF

---

avtaler for studiet, og i programutvalget for odontologi er det i 2009 vedtatt en strategi for internasjonalisering i grunnstudiene.

Fakultetet har i arbeidet med å forankre internasjonaliseringsarbeidet ved fakultetet også opprettet en nettverksgruppe for administrativt ansatte, og hatt fokus på rutineutvikling på området. Et tett samarbeid med instituttene er nødvendig for å kunne følge opp intensjonene om økt internasjonalisering. Vi har også etablert en fast samarbeidsrelasjon med studentene våre, ved å ha to timelønnede studentmedarbeidere for utveksling. Studentmedarbeiderne fungerer som et bindeledd mellom studieseksjonen og studentene i informasjon og tilrettelegging for både innreisende og utreisende studenter. De er tilgjengelige på felles mailadresse, har fast trefftid for studenter og deltar i planlegging og videreutvikling av tiltak rundt utveksling.

Læringsmiljø

Fakultetet har institutter spredt over aksen fra Sandviken (Seksjon for psykiatri), via Kalfarveien (Institutt for samfunnsmedisinske fag) til Årstadvollen (Odontologiske fag og Internasjonal helse) og hele Haukelandsområdet. Vi har en heterogen studentgruppe, med stor andel av studenter på profesjonsstudier og masterstudenter som går på uensartede studieprogram. Blant bachelor- og profesjonsutdanningene har vi små studieprogram (tannpleie og ernæring) som lett blir marginalisert i forhold til odontologi- og medisinstudiet. Campus er så spredt at mange studentgrupper ikke har noe kontakt på tvers av fagmiljøene. Instituttene - der studentene oppholder seg - får en helt sentral funksjon for det studentene opplever som et godt læringsmiljø. Fakultets utfordring er å legge til rette for gode læringsmiljø, og mange faktorer spiller inn: informasjonsflyt, undervisningslokaler/-utstyr, brukerstøtte, studentarbeidsplasser etc.

Faglig/sosial integrasjon

Studenttillitsvalgte har egnede kanaler for å melde om problemer eller saker som skal tas opp, bl.a. gjennom de etablerte programutvalgene. Ved flere av instituttene er det faste møtepunkt med kulltillitsvalgte, og på fakultetsnivå er det et fast samarbeidsforum mellom undervisningsledelsen og Medisinsk-odontologisk studentutvalg (MOSU). Studenttillitsvalgte kalles i tillegg inn til faste kontaktmøter med Informasjonssenteret på fakultetet for oppdatering og gjennomgang av viktige saker.

Undervisningslokaler og -utstyr

Store studentgrupper utgjør en utfordring for undervisningsrom og auditorier ved fakultetet. Felles undervisning for studentgruppene i ernæring, medisin og odontologi i første studieår gir press på kapasiteten ved auditoriene i Bygg for biologiske basalfag. For medisinstudiet, der studentkullene de siste årene har vært store, videreføres dette problemet til undervisningslokaler på Haukeland universitetssykehus. De store kullene medfører også betydelige ulemper og praktiske problem for studentene i den kliniske undervisningen. Kliniske institutt melder om stort behov for oppgradering av undervisningslokaler i sentralblokken, både når det gjelder datautstyr og inventar.

Fakultetet har i 2009 – med godt og tett samarbeid med IT-avdelingen - startet et omfattende arbeid med tilrettelegging av brukerstøtteordning i undervisningsrom. Arbeidet innebærer utskifting og oppgradering av utstyr, i tillegg til at ordningen med PC-vakter fases gradvis inn også for undervisningslokalene på sykehuset. Fakultetet har løpende dialog med Helse-Bergen for å sikre godt samarbeid og tilrettelegging for undervisning av studenter.

Behovet for å ivareta tilhørighet til de aktuelle fagmiljøene er vanskelig i forhold til mange studentgrupper, da fakultetet ikke har hensiktsmessige lokaler til å ivareta dette behovet.

UTDANNINGSMELDING 2009 MOF

Bl.a. gjelder dette i helsefag, der undervisningen i den felles studiedelen foregår spredt på flere undervisningsbygg. Det er også behov for rom til opplegg med gruppebasert undervisning.

Noen av instituttene våre har i 2009 tatt i bruk arealer i det nye laboratoriebygget på Haukeland. Dette medfører bedre rammevilkår for noen av fagmiljøene.

Nybygget for odontologiske fag, som etter planen skal være klart til innflytting i 2012, vil bety en betydelig bedring for undervisningsmiljøet på Årstadvollen.

Et nytt Barne- og ungdomssenter er under planlegging i regi av Helse Bergen. I dette senteret skal Seksjon for pediatri og Barnepsykiatri ha nye undervisningsarealer. Det er dialog mellom Institutt for klinisk medisin/fakultetet, Eiendomsavdelingen UiB og Helse Bergen for å sikre at tilstrekkelig arealbehov blir dekket.

Fakultetet engasjerer seg i arbeidet med utbedret ferdighetssenter på Haukeland, et senter som vil medføre store muligheter og betydelig forbedring av læringsmiljø i forhold til simuleringstrening og teamarbeid. Opplegget vil også kunne inkludere flere studentgrupper. I tillegg ønskes det fra de kliniske instituttene at det legges mer vekt på arealer til økt tilrettelegging for poliklinisk undervisning.

Tilrettelegging for god undervisning innebærer for flere av våre studier også tilrettelegging for gode praksisplasser ved utplassering i desentrale sykehus, tannklinikker etc. I odontologi, medisin, tannpleie og ernæring ivaretas utplasseringsordninger der krav til kalibrering av veiledere/veiledende institusjon følges opp samtidig med tilrettelegging for praktiske forhold (studentenes reise og opphold). Fakultetet følger med på det arbeidet Universitets- og høgskolerådet gjør for å kartlegge og gi forpliktende føringer på feltet.

Studentarbeidsplasser

I forbindelse med omdisponering av lokaler i sentralblokken jobber fakultetet med å finne løsninger for å erstatte et betydelig antall studentarbeidsplasser. Disponering av Armauer Hansens hus til dette formålet er den løsningen det jobbes med, men bygget må oppgraderes før det kan tas i bruk til formålet. Våre studentgrupper er for øvrig spredt rundt på lokaler der det også gis tilbud om leseplasser og pc-stuer, og fakultetet følger opp utviklingen i bruk av disse lokalene. Med mange studenter i en travel klinisk hverdag er det viktig å kunne møte de behovene studentene har for selvstudier og gruppearbeid, og vi ser spesielt at grupperom er noe fakultetet må legge bedre til rette for i kommende periode.

Programsensor og programevaluering

Fakultetets erfaring med programsensorordningen så langt er meget positiv. Fagmiljøene ser programsensor som en viktig bidragsyter til en gjennomgang av studiene, og vi har innarbeidet rutiner på systematisk gjennomgang av innkomne rapporter. Programutvalgene ved fakultetet er helt sentrale i dette arbeidet, og vi har merket oss endringene i retningslinjene for programsensorer der det åpnes for at programsensors rapporter danner grunnlag for en ekstern programevaluering. Vi er meget positive til dette, og ser dette som særlig gunstig i forhold til profesjonsstudiene – der programsensor gjennom oppnevningssperioden sin systematisk får dekket de ulike delene av studiene.

Programsensorordningen er på plass for alle studieprogram ved fakultetet som dekkes av programutvalg, sist for masterprogrammene i internasjonal helse (f.o.m. 01.01.09). De odontologiske fagene knyttet til seg en ny programsensor fra høstsemesteret 2009, etter at

UTDANNINGSMELDING 2009 MOF

4-årsperioden for deres første programsensor utløp. For programsensorene i helsefag og humanbiologiske fag utløper første sensorperiode ved utgangen av 2010.

Programsensorrappporter (hovedfunn):

I løpet av 2009 forelå det programsensorrappporter som bidro til å sette undervisningskvalitet og organisering av undervisning på dagsordenen.

Programsensorrappporten for humanbiologiske fag våren 2009 ga innspill til endringer i studieretningen medisinsk cellebiologi, med emnegjennomgang, betydelig reduksjon i antall valgfrie emner og etablering av nytt metodekurs.

For masterprogrammene i internasjonal helse ga programsensorrappporten mange gode tilbakemeldinger, men det ble pekt på muligheter for videreutvikling av undervisning og organisering av studiene. Nettbasert undervisning er et av punktene som nevnes. I tillegg pekes det på hvor sårbar den administrative støtten til programmene er og hvordan dette begrenser handlingsfriheten til oppfølging av strategisk viktige områder.

Programsensor for medisin hadde undervisningsevalueringer av Institutt for indremedisin og Institutt for kirurgiske fag i 2009. Punkter som kommenteres er behov for bedring av læringsutbyttebeskrivelser og integrerende elementer i studiet, gruppestørrelsen i klinisk undervisning, bruk av poliklinikker i studentundervisning og tilbakemelding på journalarbeid.

I det odontologiske miljøet er hele fagporteføljen vurdert gjennom programsensors periode, og det er funnet få mangler eller behov for endringer i det faglige tilbudet. Dette stemmer også overens med NOKUT-evalueringen fra 2006, der punkter for oppfølging dels har blitt fulgt opp i løpet av programsensors periode. Med ny programsensor og ny periode er det nå planlagt at programsensor skal bidra med å kvalitetssikre prosessen rundt den eventuelle utskillelsen av Odontologisk klinikk fra UiB til Hordaland fylkeskommune.

For helsefagene har programsensor hatt en tett dialog med alle studieretningene, deltatt på evalueringsseminar og i møte med programutvalget. Innspill til felles studiedel, med endret vurderingsopplegg og drøfting av karakterfordeling, har bl.a. vært tema siste periode.

I ernæring er det foretatt jevnlig justeringer av emneinnhold og programprofil, med programsensor som sentral aktør. Særlig har fokus på oppbygging av klinisk ernæring vært viktig i 2009.

Ved de fleste institutt avholdes det årlige evaluering-/undervisningsseminar, der tilbakemeldinger på undervisningsopplegg er et av de sentrale punktene. Ved omorganiseringen i 2008 la fakultetet opp til en modell med programutvalg, og de syv programutvalgene har som del av sitt mandat å ivareta kvalitetssikring og evaluering av undervisningen. Resultatene fra evalueringene blir behandlet i det aktuelle programutvalg eller i undervisningsutvalg ved instituttene.

Oppsummering: Resultatoppnåelse og samlet vurdering

I resultatmålene for 2009 skulle vi oppnå minst 1410 studiepoeng/årsenheter og ha en gjennomstrømning på 45,0 studiepoeng pr reg student før høyere og lavere grad samlet. Slik vi har sett under del 2 av meldingen er disse resultatmålene oppnådd med god margin; med 1618 årsenheter og 57,5 studiepoeng pr reg student. Gode resultater her er også knyttet til tidligere omtalt midlertidig forhøyet studiepoengproduksjon i perioden 2008-2010.

UTDANNINGSMELDING 2009 MOF

Fakultetet har også oppfylt måltallene for kandidatproduksjon for 2009, der målet var å uteksaminere minst 258 kandidater på mastergradsnivå (inkl. profesjon). Av det totale tallet på 315 kandidater var 297 kandidater innenfor denne kategorien.

Totalt sett hadde vi i 2009 et antall på 63 inn- og utreisende studenter ved fakultetet, hvorav 36 innreisende og 27 utreisende studenter. Måltallet for perioden var å ha minst 105 utvekslingsstudenter (inn- og utreisende), og i forhold til de rammene som er satt for utvekslingsaktiviteten oppfyller vi ikke dette. Vi har imidlertid mye aktivitet som ikke faller inn under rammene for rapportering, og jobber videre med å se hvordan tilrettelegging kan gjøres for å synliggjøre dette.

Vi vil vi si oss godt tilfredse med den aktiviteten som gjenspeiles i vår utdanningsvirksomhet. Bredden i studietilbudet og oppfølgingen av studentgruppene våre utgjør en styrke for fakultetet, og vi vil fortsette å utnytte potensialet som ligger i gjensidig utveksling av kompetanse og erfaring mellom de forskjellige studieprogrammene.

Fakultetet avslutter våren 2010 arbeidet med strategiplan for perioden 2011-2014. Arbeidet med kvalifikasjonsrammeverket gir også nyttig stimulering av arbeidet med studiekvalitet. Sammen med samfunnets endrete behov for biomedisinsk og helsefaglig kompetanse legger dette grunnlag for videreutvikling av våre studieprogrammer. Arbeid med ny studieplan for medisinstudiet er påbegynt, og dette arbeidet vil være spennende og ikke minst ressurskrevende i strategiperioden. Som et innspill til fornying av universitetets strategiske plan vil vi ønske at det legges til rette for støtte til pedagogisk utviklingsarbeid ved fakultetene. I tillegg er det viktig med ytterligere stimulering av tverrfaglig undervisnings-samarbeid og samhandling.